

VÄLKOMNA till SEMINARIUM OM BEKÄMPNINGSMEDEL INOM VATTENSKYDDSSOMRÅDEN

Program

När?	Vad?	Vem?
9.30 – 10.00	Kaffe/te och macka	
10.00 – 10.45	Introduktion och bakgrund	Susanna Hogdin (HaV) / Emil Jansson (NV)
10.45 – 11.30	Lagstiftning och tillsyn av hantering av växtskyddsmedel	Magnus Sandström (SJV) / Emil Jansson (NV)
11.30 – 12.30	Lunch	
12.30 – 13.30	Problembilden kring växtskyddsmedel i miljön samt nyheter i MACRO-DB	Mikaela Gönczi & Jenny Kreuger (SLU)
13.30 – 15.30	Workshop om tillsyn av bekämpningsmedel inom vattenskyddsområden (inkl. fika)	Alla
15.30 – 16.00	Avslutning och sammanfattning	Susanna Hogdin (HaV) / Emil Jansson (NV)

Begrepp ändras över tid....

- Bekämpningsmedel
- Växtskyddsmedel
- Biocider

Som kuriosas kan nämnas att i Kungliga väg- och vattenbyggnadsstyrelsens meddelande om vattenskydd från 1964 står att läsa att "försiktighet bör iakttas vid användande av gifter och växtutrottningsmedel"

Vattenskydds- områden

- Inrättas med stöd av 7 kap. 21 § miljöbalken
- Syftar till att skydda yt- och grundvattenresurs som används eller kan komma att användas som vattentäkt för dricksvatten
- Vattenskyddsområden med föreskrifter är inget konkurrensneutralt regelverk utan fokus är vattentäktens behov av skydd

Reglering genom vattenskyddsföreskrifter enligt 7 kap 22 § MB

Vattenskyddsföreskrifter ska meddela inskränkningar i markanvändning och meddelas i form av förbud, särskild tillståndsplikt eller anmälan

Lagstiftaren har lämnat ett stort förtroende till den beslutande myndigheten att välja restriktionsnivå i hela eller delar av vattenskyddsområdet utifrån behov och förutsättningar på den aktuella platsen – beslutet om vattenskyddsområdet sätter spelreglerna för förvaltningen av området

Generella skillnader mellan förbud och tillstånd

- Förbud används när
 - Kumulativa effekter behöver hanteras
 - Om konsekvenser av en verksamhet är allvarliga och inte kan elimineras
 - Kunskapsläge/förutsättningar möjliggör inte prövningarAvsteg från förbud ska vara undantagsfall och kräver en särskild process
- Tillstånd används när det är möjligt att genom villkor avsevärt förbättra en hantering och därmed minska negativa effekter av en verksamhet

Utgångspunkten är att tillstånd i normalfallet ska kunna medges, men med villkor. Om riskbedömningen i det enskilda fallet motiverar det så kan naturligtvis en ansökan avslås

HaV vägleder kring processen att inrätta ett vattenskyddsområde

Viktiga skillnader mellan den generella tillståndsplikten och vattenskyddsföreskrifter enligt 7:22

Generell tillståndsplikt

- Tillståndsplikt för yrkesmässig användning av växtskyddsmedel utomhus i primär och sekundär zon av vattenskyddsområde
- Undantag:
 - Punktbehandling
 - Om förbud redan gäller enligt vattenskyddsföreskrifter
 - Vattenskyddsföreskrifter som ändras eller utfärdas efter den 1 januari 2018

Vattenskyddsföreskrift enligt 7:22

- Avgränsning sker i det enskilda beslutet, kan omfatta både yrkesmässig verksamhet och privatpersoner
- Ev. undantag tydliggörs i det enskilda beslutet, annars gäller de även
 - inomhus
 - Punktbehandling

Naturvårdsverkets generella tillståndsplikt fasas ut

- Från och med 2018 behöver en bedömning på lokal nivå göras för att avgöra behovet av tillståndsplikt för användning av växtskyddsmedel
- Detta får i så fall regleras i skyddsföreskrifterna för aktuellt vattenskyddsområde.

Växtskyddsmedel och biocidprodukter

- Naturvårdsverkets tidigare föreskrifter SNFS 1997:2 gällde för både växtskyddsmedel och biocidprodukter
- Tillståndsplikten inom vattenskyddsområden i NFS 2015:2 gäller endast för växtskyddsmedel
- Användning av biocidprodukter regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2015:3) om spridning av vissa biocidprodukter

Biocidprodukter inom vattenskyddsområden

- För biocidprodukter gäller krav på underrättelse till den kommunala nämnden om spridningen sker på plats dit allmänheten har tillträde, vilket *kan* vara inom vattenskyddsområde
- Krav på tillstånd till användning av biocidprodukter inom vattenskyddsområde kan gälla enligt vattenskyddsföreskrifter där tillståndsplikt gäller för *bekämpningsmedel*
- Olika riskbild och spridningsmetod för biocidprodukter och växtskyddsmedel

Gemensam vägledning

- Ersätter Naturvårdsverkets tidigare allmänna råd
- Gäller prövning enligt såväl den generella tillståndsplikten som lokala vattenskyddsföreskrifter
- Ska ge enklare och mer enhetlig hantering av tillståndsansökningar och bidra till dricksvatten fritt från bekämpningsmedelsrester

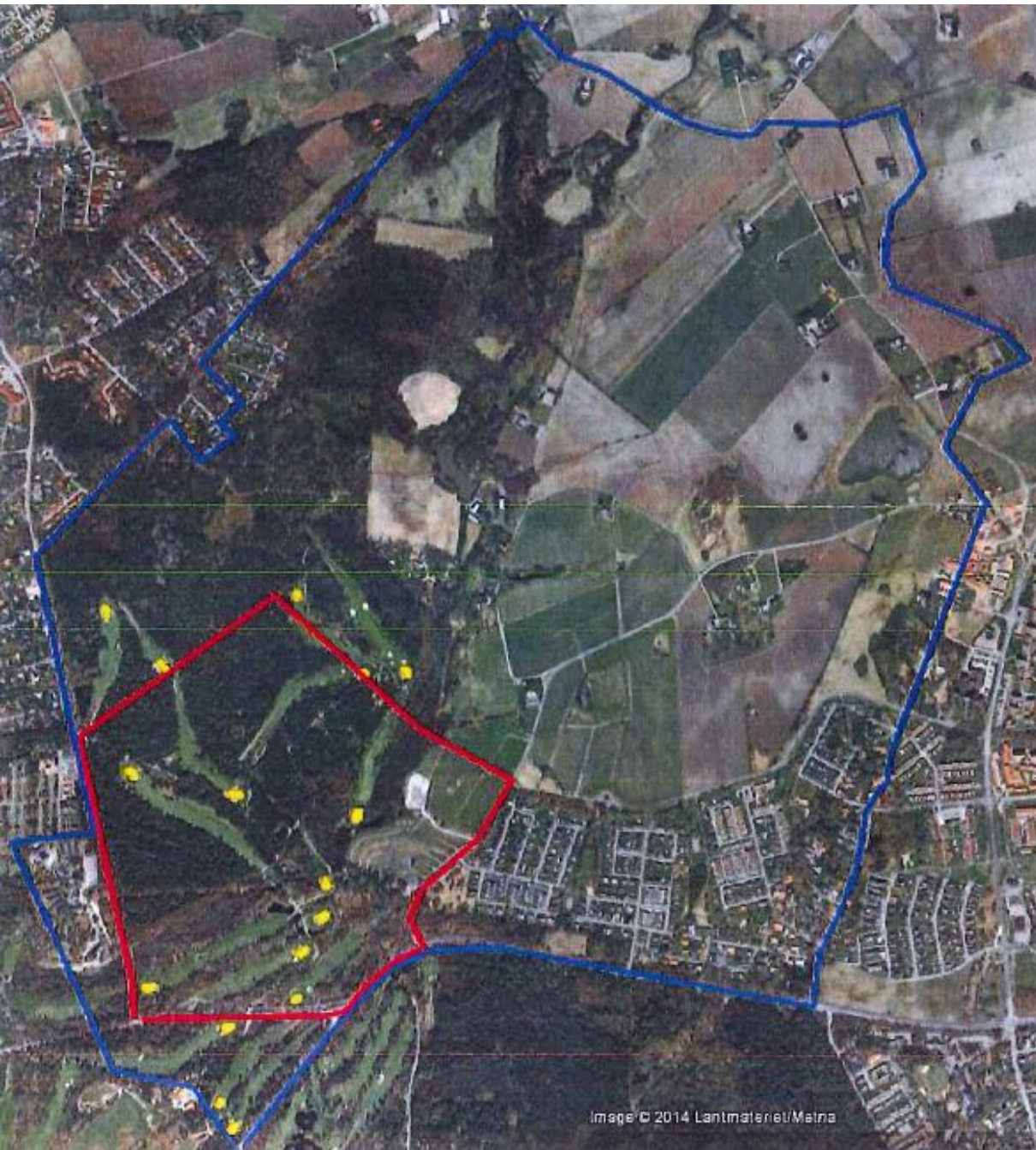
Vägledningen

- NV och HaV har enats om:
 - råd och rekommendationer för vilka uppgifter som bör tas in i en ansökan
 - rekommendationer om verktyg för riskbedömning
 - förslag på utformning av beslut
 - lämplig utformning av villkor för att begränsa oavsiktlig spridning
 - **Är tänkt att användas när man kommit fram till att tillståndsplikt är rätt restriktionsnivå i det aktuella vattenskyddsområdet**

Har vägledningen fått någon betydelse?

- Vägledningen har använts i mark- och miljööverdomstolens avgörande i mål M5823-16 från den 31 oktober 2016
- Målet gällde tillstånd till kemisk bekämpning av green på AB Halmstad golfklubb i Tylösand (golfklubben) inom primär skyddszon i Söndrums vattenskyddsområde i Halmstad kommun
- Som grund för varför PT skulle meddelas så anförde golfklubben (bland annat) att det behövdes klargöras i högre instans om och i så fall hur resultat från simuleringar i MACRO-DB bör användas vid avgöranden av enskilda ärenden.

Söndrums VSO i Halmstad

Beslut från Ist Halland
den 20 maj 2005

Blå linje visar sekundär zon
Röd linje visar primär zon
Gula fläckar visar greener

Enligt vattenskyddsföreskrifterna
2 § b krävs tillstånd från MN för
yrkesmässig hantering av
bekämpningsmedel inom
både primär och sekundär zon

MN har avslagit Golfklubbens
ansökan om kemisk behandling
av greener (26/8 -15)

Ärendet har passerat

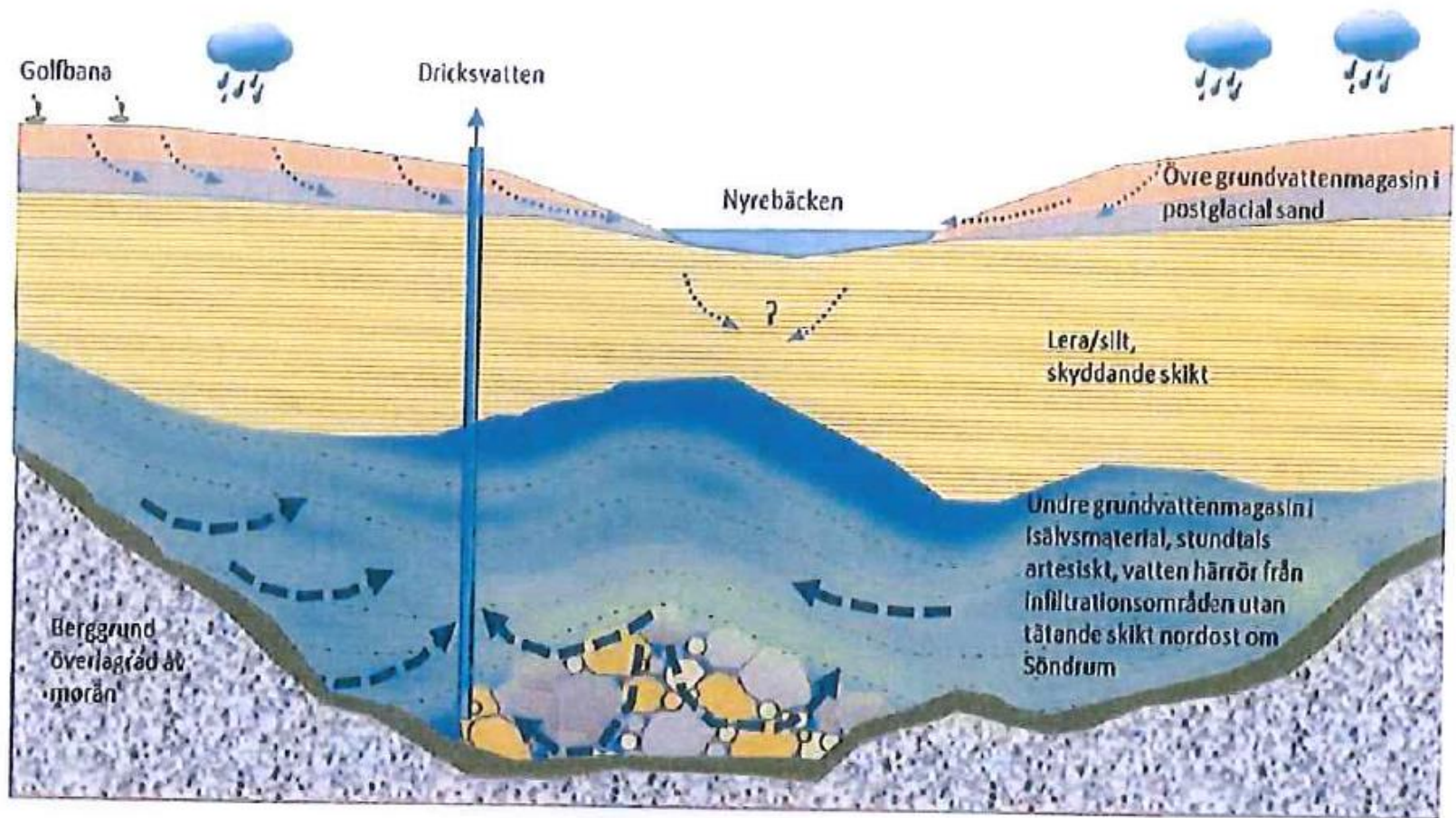
- Länsstyrelsen (29/3 -16)
- Mark och miljödomstolen
(9/6 -16)

Ny vägledning, rapport 2016:7
Publicerad 2 maj 2016

Frågan i målet är om tillstånd kan ges med hänsyn till risken för påverkan på Söndrums vattentäkt

Skäl för MN avslag

- Behandlingen sker inom primär skyddszon
- Enligt artikel 11.2 c i EU:s direktiv om hållbar användning av bekämpningsmedel (2009/128/EG så ska säkerhetszoner inrättas runt vattentäkter.
- Det råder vissa oklarheter kring grundvattenförhållandena på platsen
- Många behandlingstillfällen ökar risken för olycka

Bilden har hämtats från AB Halmstads Golfklubbs överklagande i målet

Avgörande från Mark- och miljööverdomstolen

- Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på det sättet att AB Halmstad Golfklubb i Tylösand tillåts att under år 2016 använda **Sportak EW**, Amistar, Medallion TL, **Banner Maxx** och Headway på greenytor uppgående till totalt 0,4 hektar inom primär skyddszon för Söndrums vattenskyddsområde.

Särskilda villkor för antalet behandlingar och för körvägar inom området

Utgångspunkt för MÖDs bedömning

- Det allmänna intresset av att säkerställa en säker tillgång till vatten väger som utgångspunkt tyngre än Halmstad Golfklubbs enskilda intresse av att få använda de i ansökan angivna växtskyddsmedlen.
- Genom att begränsa det antal preparat som får användas inom den primära skyddszonen, samt genom att med villkor begränsa såväl antalet behandlingar som tillåtna körvägar på sätt som beskrivits bedömer Mark- och miljööverdomstolen att det med tillräcklig grad av säkerhet kan konstateras att användningen av växtskyddsmedel inte kommer att påverka Söndrums vattentäkt
- I målet hördes SGU, Kemikalieinspektionen, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket och SLU utöver närmast berörda myndigheter

Reflektioner

1. Vattenskyddsföreskrifter ska meddela inskränkningar i markanvändningen och kan utformas som förbud eller särskild tillståndsplikt.
2. Om restriktionsnivån i föreskrifterna anger krav på tillstånd så innebär det att förutsättningarna på den aktuella platsen måste vägas samman och riskbedömas – utfallet kan bli medgivande eller avslag beroende på omständigheterna
3. Resultat från MACRO-DB simuleringar bedöms tillförlitliga och robusta och kan utgöra en delmängd av det underlag som behövs i en ansökan
4. Det finns viktiga faktorer som inte inkluderas i MACRO-DB och som också måste bedömas och hanteras i ett ärende – dessa faktorer finns tydligt omnämnda i vägledningen
5. I förevarande fall bedömdes en tillräcklig riskminimering kunna åstadkommas genom villkor för hanteringen i syfte att begränsa osäkerhetsfaktorer & olycksrisker
6. Att det rörde sig om små arealer som behandlades hade sannolikt en viss betydelse för utfallet i målet (primär skyddszon 88 ha, greener 0,4 ha dvs 0,5 % av ytan)

TACK FÖR OSS!

FRÅGOR?

E-POST:

EMIL.JANSSON@NATURVARDSVERKET.SE

SUSANNA.HOGDIN@HAVOCHVATTEN.SE